

HINDAMISSTANDARD

Sepp, tase 4

Sisukord:

1. Üldinfo
2. Hindamine (meetodid ja kriteeriumid)
3. Kutseksami kodukord (hindamise korraldus)
4. Juhised hindajale

Üldinfo

- 1.1. Hindamisstandardi alusel hinnatakse kutseõppeasutuse sepa eriala lõpetajate ja töömaailma seppade kutseoskuste vastavust Sepp, tase 4 kutsestandardis¹ kehtestatud nõuetele.
- 1.2. Taotleja kompetentsust hindab kutsekomisjoni poolt moodustatud tööandjate, spetsialistide ja koolitajate esindajatest koosnev kolmeliikmeline hindamiskomisjon.
- 1.3. Hindamine viiakse läbi õppeasutuses, töömaailma eksam selleks määratud kohas.

2. Hindamine

Kutseõppeasutuse lõpetamisel toimuv hindamine viiakse läbi kahes etapis:

1) Hindamise esimene etapp viiakse läbi kutseõppeasutuses õppekava täitmise jooksul moodulite kokkuvõtva hindamisena, seda teostavad kutseõpetajad. Esimeses etapis hinnatakse tehnikate valdamist, teoreetilisi teadmisi ning kompetentsi 1. Sepiste valmistamine
Esimese hindamisetapi positiivne tulemus on eelduseks teise hindamisetapi pääsemiseks.
Kutsekomisjonile esitatakse kooli poolt tõend kutse taotleja hindamise esimese etapi positiivsete tulemuste kohta.

2) Hindamise teises etapis hinnatakse kompetentsi 2. Sepatöölalane ettevõtlus. Hindamine viiakse läbi kutseõppeasutuses. Hindamist teostab vähemalt kolmeliikmeline hindamiskomisjon, milles on esindatud töömaailma (tööandjate, töövõtjate) ja kutseõppeasutuste esindajad.

Töömaailma taotlejale etapiviisilist hindamist ei toimu. Tõendada tuleb kõik kutse saamiseks vajalikud kompetentsid. Hindamiskomisjon võib anda ülesande demonstreerida või kirjeldada töövõtteid. Kutse andmise eeltingimustele vastavuse arvestamisel ja kompetentside hindamisel võidakse rakendada varasemate õpingute ja töökogemuse arvestamise (VÕTA) põhimõtteid.

2.1 Meetodid

- 1) Mapp
- 2) Esitlus toote või teenuse loost (idee, teostus, müük)
- 3) Teooriaküsimused
- 4) Töövõtete demonstratsioon
- 5) Vestlus

Mapp sisaldab:

- vähemalt kuut erinevat eset, nende idee saamisluhu ja /või allikaid;
- soovi korral esitletavate esemete mõõtkavas töövisandeid/jooniseid, tehnilisi kirjeldusi;
- valmis esemete üldvaate- ja detailfotosid;
- tööd peavad olema valminud õppeaja või viimase paari aasta jooksul. Juhendatud tööde puhul li-

1 <http://www.kutsekoda.ee/et/kutseregister/kutsestandardid/>

sada juhendaja nimi ja võimalusel temapoolne hinnang tehtud tööde kohta. Juhendamata tööde puhul lisada märged „Iseseisev töö“.

Mapi vormistamisnõuded:

- mapp vormistatakse paber kandjal või elektroonselt;
- mapi kujundus taotleja vabal valikul;
- loogilise ja tervikliku ülesehitusega;
- vabalt valitud formaadis (soovi korral kodulehena);
- taustade (alusmaterjali) ja fotomaterjali, jooniste ning tekstide omavaheline visuaalne kooskõla;
- esteetilise kujundusega;
- esitletavate tööde juhendajate nimed on lisatud vastavate esemete juurde.

Toote või teenuse esitlus

Taotleja esitab vähemalt 10 tööpäeva enne kutseksamit kirjaliku töö ühe toote, tootesarja või teenuse saamisloo, allikate, kavandite, visandite, tööprotsessi, materjalivaliku ja -kulude ning turustamisvõimaluste kohta. Valmistoodete või teenusega kaasnev ese esitletakse kutseksamil.

Teooriaküsimused:

Taotleja vastab suuliselt ühele loosi teel saadud teooriaküsimusele.

Töövõtete demonstratsioon:

Taotleja demonstreerib omandatud tööalaseid oskusi: tutvub etteantud tööjoonisega (tööülesandega), seab valmis töökoha, ning se pistab loosi teel saadud materjali (terasprofiili) hoidmiseks pihid.

Vestlus:

Taotleja annab selgitusi kutseksamil sooritatud praktilise töö, sh oma teadmiste ja arusaamade kohta ning vastab esemete valmistusprotsessi, mapi, käsitöömeistri kutse- eetika jm teemalistele küsimustele.

Kutseksamil hinnatakse järgmisi kompetentse:

Sepiste valmistamine (koolilõpetaja puhul on koos tehnikatega eelnevalt hinnatud)

Sepatöölalane ettevõtlus

Sepp, tase 4 kutset läbiv kompetents

2.2. Hindamiskriteeriumid

Kohustuslikud kompetentsid:	Tõendatakse kõik kohustuslikud kompetentsid	
Tegevusnäitajad	Hindamiskriteeriumid	Hindamismeetodid

<p><u>1. Sepiste valmistamine</u></p> <p>1. kavandab eseme, arvestades vormi, kompositsiooni ja värvusõpetuse põhimõtetega ning lähtudes materjali eripärast ja kasutatavast tehnoloogiast;</p> <p>2. visandab ja koostab tööjoonise; loeb etteantud kavandeid ja tööjooniseid;</p> <p>3. arvestab vastavalt kavandile, tööproovile ja eseme otstarbele materjali koguse, varub materjalid; valmistab ettetöökse vajaliku koguse materjali vastavalt juhendile ja kasutatavale tehnikale, arvestades valmiva eseme otstarvetning omadusi; kasutab ressursse säästlikult;</p> <p>4. planeerib etteantud eseme või kavandi põhjal töö käigu: tööde järjekorra, tööülesande täitmiseks kuluva aja, töödemahtu, toodete hulga võttes arvesse tellija vajadusi;</p> <p>5. valib välja sobivad töövahendid ja seadmed, kasutades vajadusel spetsialisti abi; kontrollib seadmete ja tööriistadekorrasolekut, vajadusel korraldab hooldust; kasutab seadmeid, töövahendeid ja -riistu, järgides kasutusjuhendeid ning hooldusnõudeid;</p> <p>6. seab valmistusprotsessist lähtudes sisse ohutu, ergonoomilise ja käepärase töökoha ning hoiab selle puhta jakorras;</p> <p>7. valmistab sepise või sepise osad, kasutades kuumtöötlemist ja sepistamist nii käsitsi kui suruõhuvasara vmtöövahendi abil ning valides tehnoloogiast lähtuvalt sobiva söe või gaasi; kasutab erinevaid ääsi ja ahju tüüpe õigesti; kuumutab erinevaid terase marke, arvestades nende eripära ja omadusi; kasutab termotöötlemise võtteid(nt karastamine, noolutamine, normaliseerimine, lõõmutamine); monteerib sepise sobivas tehnikas, nt jootmise, keevituse, keetmise, neetmise, või klammerdamise teel; viimistleb tehtud töö, kasutades pinnaviimistluse ja korrosioonitõrje tehnoloogiaid; parandab lihtsamaid sepiseid, kasutab sobivaid töövõtteid ja tööriistu;</p> <p>8. dokumenteerib tööprotsessi esemete kordusvalmistamiseks ja kogemuse talletamiseks; teeb valmisesemeteesitlemiseks fotod, kasutab neid oma toodete reklaamimiseks ja müügiks.</p>	<p>Kavandab sepise, loeb tööjoonist.</p> <p>Kavandab eseme ja teeb tööjoonised ning nendest lähtuvalt tööplaani.</p> <p>Koostab eseme joonised, tööskeemid vms. Tunneb põhiliste tehnikate terminoloogiat ja tingmärke, põhitehnikaid ja töövõtteid vms</p> <p>Teeb etteantud kavandist ja tööjoonisest lähtuvalt tööplaani.</p> <p>Valib välja vajalikud töövahendid ja seadmed, seab sisse töökoha, jälgib töövahendite korrasolekut ja vajadusel hooldab neid.</p> <p>Valmistab ette materjalid ja tarvikud ning seab valmis sobiva töökoha arvestades ergonoomika ja ohutu töökeskkonna nõuetega.</p> <p>Kirjeldab materjalide valikut, hankimist ja hoiustamist.</p> <p>Valmistab eseme kombineerides tehnikaid vastavalt kavandile ja tööjoonisele, valib töövõtteid vastavalt eseme materjalile, valmistamistehnoloogiale ja kasutusotstarbele.</p> <p>Kirjeldab materjalide valikut, hankimist ja hoiustamist.</p> <p>Töötab seadmete ja tööriistadega turvaliselt ja ergonoomiliselt;</p> <p>Sepistab eseme või selle osad kasutades selleks sobivaid tehnikaid ja tööriistu</p> <p>Kõrvaldab tekkinud vead ning viimistleb eseme, valides võtteid vastavalt eseme materjalile ja valmistamistehnoloogiale.</p> <p>Teab ja tunneb sepiste parandamisviise</p> <p>Hooldab töövahendeid nõuetekohaselt</p> <p>Dokumenteerib kogu tööprotsessi.</p> <p>Esitletavat tööd vastavad töövisanditele ja tehnilistele kirjeldustele.</p>	<p>Mapp, vestlus, valmisesemete esitlus, vajadusel töövõtete demonstratsioon</p> <p>Hinnatakse koos vastava tehnikaga.</p>
<p><u>2. Sepatöölalane ettevõtlus:</u></p>		

<p>1. hindab tegutsemise eesmärgist lähtuvalt ettevõtluse võimalusi; valib talle sobiva ettevõtlusvormi; korraldab omategevust, arvestades kutsealast teavet ja õigusakte ning lähtudes väikeettevõtluse põhitõdedest; planeerib oma töö; teeb koostööd erinevate partneritega, sh võrgustikega, jälgides tegutsemise tõhusust;</p> <p>2. vajadusel juhendab kaastöötajaid või koostööpartnereid oma oskuste piires;</p> <p>3. kujundab sihtgrupist lähtudes toote ja/või teenuse; leiab oma tootele ja teenusele sobivaima teostusviisi, lähtudes sihtgrupist, logistikast, tasuvusest ja tootmisbaasist; kujundab toote ja/või teenuse hinna; korraldab tootepakendamise, vajadusel koostab kasutus- ja hooldusjuhendi;</p> <p>4. organiseerib oma toodete ja/või teenuste esitluse ning müügi, arvestades nõudlust, võimalusi, tasuvust jm.</p>	<p>Kirjeldab oma tootele ja/või teenusele sobiva sihtgrupi leidmist. Positsioneerib end turul.</p> <p>Kirjeldab toote ja/või teenuse ideed ja visandit (kujundamist), kuidas on sihtgrupiga arvestatud. Kirjeldab oma tootele ja teenusele sobivaima teostusviisi leidmist.</p> <p>Esitab oma toote ja/või teenuse hinna kujundamise arvutuse (otsesed ja kaudsed kulud, omahind, kasum).</p> <p>Analüüsib oma toote/teenuse hinna konkurentsivõimet. Esitab vajadusel oma toote pakendamise näite: pakendis on arvestatud eseme esteetilisust, ohutust ja muid turustamisele kaasaitavaid tegureid.</p> <p>Esitab oma toote hooldusjuhendi, vajadusel kasutusjuhendi.</p> <p>Toob näited oma toote ja/või teenuse müügikanalitest ja reklaamivõimalustest.</p> <p>Pakub välja oma toote või teenuse müügiks sobiva ettevõtlusvormi, põhjendab valikut.</p>	<p>Kirjalik ülevaade toote või teenuse loost, esitlus, vestlus</p>
<p>Kutset läbivad kompetentsid:</p>	<p>Hinnatakse integreeritult kõigi teiste kompetentside hindamise käigus.</p>	
<p>Tegevusnäitajad</p>	<p>Hindamiskriteeriumid</p>	<p>Hindamismeetodid</p>

<p>1. järgib oma tegevuses käsitöölise eetikanõudeid (vt lisa 1 Käsitöölise kutse-eetika); hoiab ja säilitab kultuuripärandit; arvestab eriala pärandiga: rauakasutuse ajalugu, sh raua jõudmine Eesti aladele, iidsed rauasulatustehnoloogiad, sepatöö areng ja traditsioonid maailma ajaloos, Eesti professionaalse sepatöö arengujooned 20. saj;</p> <p>2. järgib oma tööga seotud õigusakte, sh autoriõiguse seadust; 3. planeerib ja kasutab ressursse (nt inimesed, aeg, töövahendid, finantsid) efektiivselt ja säästlikult; jälgib tähtaegadest ning etappidest kinnipidamist;</p> <p>4. säilitab ja arendab oma kutseoskusi; hoiab end kursis valdkonna tehnoloogiliste muutustega; annab arusaadavalt edasi kutsealaseid oskusi ja teadmisi;</p> <p>5. tegutseb vastutustundlikult ja eesmärgipäraselt, arvestades töötervishoiu, keskkonnahoiu ja tööohutuse reegleid; kasutab vastavalt vajadusele isikukaitsevahendeid;</p> <p>6. töötab tõhusalt meeskonnas; arvestab teistega ja täidab oma rolli meeskonnas;</p> <p>7. reageerib tööprotsessis tekkinud eriolukordades adekvaatselt;</p> <p>8. valib sihtgrupile vastava suhtlemisviisi; esitab teabe selgelt, loogiliselt ja sihtgrupile mõistetavalt;</p> <p>9. kasutab oma töös digioskuste osaoskusi Info haldamine, Suhtlemine digikeskkondades, Sisuloome ja Turvalisus (vt lisa 2 Digioskused);</p> <p>10. kasutab nii kõnes kui kirjas korrektset eesti keelt klientide ja kolleegidega suhtlemiseks vajalikul tasemel; kasutab erialast terminoloogiat korrektset; jagab ja vahetab tehnilist informatsiooni vähemalt ühes vöörkeeles.</p>	<p>Säilitab ja arendab oma kutseoskusi, hoiab end kursis tehnoloogiliste muutustega.</p> <p>Järgib oma tegevuses käsitöölise eetikanõudeid ja seadusandlust.</p> <p>Arvestab töötervishoiu, keskkonnahoiu, tööohutuse ja kultuuripärandi hoidmise reegleid.</p> <p>Kohaneb meeskonnaga, tajub oma rolli, järgib koostööreegleid. Suudab eriolukorras kiiresti orienteeruda, on võimeline lahendama probleeme.</p> <p>Planeerib oma aega otstarbekalt, kasutab selleks kaasaegseid digilahendusi</p> <p>Annab arusaadavalt edasi kutsealaseid oskusi ja teadmisi.</p>	<p>Hinnatakse integreeritult.</p>
---	--	-----------------------------------

3. Hindamise korraldus

3.1 Mapiga hinnatakse sepiste valmistamise kompetentsi, sepistatud toodete ja sepistamisega seotud teenuste turunduse kompetentsi ja läbivaid kompetentse. Mapp esitatakse hindamiskomisjonile eksamil.

3.2 Teoriaküsimuste abil hinnatakse sepise valmistamise kompetentsi. Taotleja vastab suuliselt ühele loosi teel saadud teoriaküsimusele.

3.3 Praktilise töö hindamine (pihid):

1) praktilise tööga hinnatakse:

sepiste valmistamise kompetentsi

Läbivaid kompetentse

2) taotleja sooritab kohapeal etteantud praktilise töö max 5 tunni jooksul. Taotleja käsutuses on põhilised töövahendid ja materjalid, lubatud on kaasa võtta oma töövahendeid.

Taotleja valib etteantud kavandist või kriteeriumitest lähtuvalt materjalid ja töövahendid, valmistab ette töökoha, sepistab eseme etteantud mõõtude järgi,

Praktiline töö loetakse sooritatuks, kui see vastab töö eesmärgile.

3.4 Toote või teenuse esitlusega hinnatakse sepistatud toodete ja sepistamisega seotud teenuste turunduse kompetentsi.

3.5 Vestlusel hinnatakse sepiste valmistamise kompetentsi, sepistatud toodete ja sepistamisega seotud teenuste turunduse kompetentsi ja läbivaid kompetentse.

3.6 Hindamise protseduurinõuded:

1) hindamisele lubatud taotleja esitab eksamile tulles kehtiva isikut tõendava dokumendi (pass, juhiluba või ID kaart). (Koolilõpetajalt ei nõuta.)

2) hindamise keeleks on üldjuhul eesti keel.

3) enne eksamit lepitakse taotlejate ja hindamiskomisjoni vahel kokku, kas eksam on kinnine või avalik. Kinnise eksami puhul võivad eksamiruumides hindamise ajal viibida ainult vahetult hindamisega seotud isikud. Avalikku eksamit võivad jälgida kõik soovijad.

4) eksami ajal on taotlejal ruumis keelatud:

- mobiiltelefonide kasutamine;

- teisi taotlejaid või komisjoni liikmeid häiriv käitumine;

- kõrvalise abi kasutamine.

4. Juhised hindajale

1. Enne hindamist tutvuge:

- Sepp, tase 4 kutsestandardiga,
- kompetentsuspõhise hindamise mõistete ja põhimõtetega,
- Käsitöö kutseala kutsete andmise korraga,
- hindamise üldise informatsiooniga,
- hindamiskriteeriumidega,
- hindamismeetoditega,
- hindamisülesannetega,
- hindamise korraldusega,
- hindamisel kasutatavate vormidega.

2. Hindamise ajal:

- jälgige iga taotlejat hindamisprotsessis personaalselt,
- hinnake iga taotlejat hindamiskriteeriumi järgi
- täitke iga taotleja kohta personaalse hindamistabel
- esitage vajadusel küsimusi hindamiskriteeriumide täitmise osas,
- vormistage hindamistulemus iga hindamiskriteeriumi kohta.

3. Hindamise järel:

- vormistage hindamistulemused,
- andke taotlejale konstruktiivset tagasisidet,
- edastage oma ettepanekud kutse andmise kohta koondprotokollina kutsekomisjonile.